

Melina Björn

Temperamentin heijastuminen teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelijan työssä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Teatteri-ilmaisun ohjaaja amk

Esittävä taide

Opinnäytetyö

24.4.2015

Tekijä Otsikko	Björn Melina Temperamentin heijastuminen teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelijan työssä
Sivumäärä Aika	32 sivua + 4 liitettä 21.1.2015
Tutkinto	Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)
Koulutusohjelma	Esittävä taide
Suuntautumisvaihtoehto	Teatteritoiminnan suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja	Ohjaava opettaja, Irene Kajo
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan temperamentin ja persoonan ominaisuuksien vaikutusta teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelijan työssä. Työharjoittelut (2) tehtiin yhteistyössä Espoon kaupungin kirjastoauto-osaston kanssa. Yhteistyö toteutui aikavälillä syksy 2013 - syksy 2015. Opinnäytetyössä pohditaan kysymyksiä: Kuinka työskennellä itse luomassaan projektissa oman persoonansa ja temperamenttinsa piirteiden kanssa? Kuinka toimia projektiin osallistuvien persoonien ja temperamenttien kanssa? Opinnäytetyössä perehdytään kirjastoauton historiaan ja reflektoidaan teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelijan ja kirjastoauto-osaston välistä yhteistyötä. Lopussa päästään päätelmään, jossa teatteri-ilmaisun ohjaaja oivaltaa osittaneensa työharjoitteluidensa avulla, että työskentely itselleen tyypillisellä temperamentilla on mahdollista työskenneltäessä teatteri-ilmaisun ohjaajan ammatissa. Työssä tullaan loppupäätelmään, missä temperamenttien erilaisuus voi toimia voimavarana, murtaa ennakkoluuloja ja saada aikaan kiinnostavia työskentelyprosesseja ja esityskokonaisuuksia.</p>	
Avainsanat	temperamentti, kirjastoauto, satuesitys, nukketeatteri

Author Title	Melina Björn Temperament Reflecting on a Drama Instructors Work
Number of Pages Date	32 pages + 4 appendices 24 May 2015
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Performing Arts
Specialisation option	Drama instruction
Instructor(s)	Irene Kajo
<p>Abstract:</p> <p>This thesis focuses on how a person´s temperament is reflected on the drama instructor´s work. Two internships related to this thesis were executed in cooperation with Espoo town library´s bus department. The cooperation happened between the years 2013-2014.</p> <p>In this thesis I will reflect on the following questions: How to work in your own project with your personality and the features of your temperament? How to work with the people participating in your project with their personalities and temper?</p> <p>The thesis will orientate the reader into the history of library bus and will reflect the cooperation between drama instructor and staff of library bus department. In the end a conclusion will be made in which the drama instructor realizes that with the help of the internship she has made, she has realized that with her temperament it is possible to work as a drama instructor. This thesis also comes to a conclusion that the difference between temperaments can include a resource, breaking prejudices and creating an interesting working process and performances.</p>	

Keywords	temperament, library bus, puppet theater, drama instructor

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työskentelyn lähtökohtia	3
2.1	Lapsuuden muistikuvani kirjastosta	4
2.2	Kirjastoauton historiaa	4
2.3	Työharjoittelupaikaksi kirjastoauto	5
3	Temperamentin ja jännittämisen teoriaa	6
4	Työharjoittelut	8
4.1	Satuesitys Revontulia etsimässä	12
4.2	Nukketeatteriesitys Lumivalko ja Ruusunpuna	22
5	Lopuksi	30
6	Lähteet	32

1 Johdanto

Tässä opinnäytetyössäni pohdin ominaista tapaa toimia teatteri-ilmaisun ohjaajana. Tätä opinnäytetyötä kirjoittaessani olen pohtinut omaa persoonaani ja minulle tyypillisiä temperamentin piirteitä. Teen havaintoja omasta rauhallisuudestani ja hitaasti lämpenevästä temperamentistani. Luonteeltani olen rauhallinen, analyyttinen. Minulla on hyvää tahtova ja empaattinen tapa tehdä töitä toisten ihmisten kanssa. Jännitän myös uusissa ja minulle vieraissa tilanteissa. Onkin kiinnostavaa, että olen valmistumassa ammattiin, jossa ollaan paljon tekemisissä uusien tilanteiden ja ihmisten kanssa.

Opinnäytetyössäni pohdin omaa persoonallisuuttani ja temperamenttiani teatteri-ilmaisun ohjaajan –ammattissa. Tutkin persoonallisuuttani ja temperamenttiani seuraavien useiden kysymysten avulla? Onko mahdollista, että hitaan temperamentin omaava analyyttinen jännittäjäpersoonaa voi toteuttaa oman projektin? Liittykö teatteri-ilmaisun ammattiin luonteeseen tai temperamenttiin kohdistuvia laatuvaatimuksia? Tulisiko teatteri-ilmaisun ohjaajan olla esimerkiksi vilkas, pirteä, nopea, rohkea tai äänekäs riskinotaja? Ovatko tällaiset laatuvaatimukset minulle realistisia toteuttaa? Entä mistä tällaiset laatuvaatimukset johtuvat? Vaadinko minä edellä kuvattuja ominaisuuksia itseltäni vai tulevatko ne muilta? Vai onko pohdinnassani kysymys inhimillisyyden ja yksilöllisyyden hyväksymisestä? Persoonani ja temperamenttini ominaisuudet ovat eittämättä näkyneet opiskellessani teatteri-ilmaisun ohjausta.

Opinnäytetyöni toisessa luvussa kerron omasta taustastani ja opinnoistani Metropolian ammattikorkeakoulun Esittäväntaiteen linjalla. Kerron oman persoonani tutkimisesta ja muuttumisesta avoimemmaksi, kuin mitä koen persoonani olleen ennen opiskelujeni aloittamista. Kerron siitä, kuinka kiinnostuin omasta esiintymis- ja toimintarytmistäni ollessani Tsekissä Erasmus -opiskelijavaihdossa. Kiinnostuin myös nukketeatterista esittävän taiteen muotona ollessani Tsekissä vaihdossa. Suomeen palattuani olin kuulut luokkakavereideni olleen työharjoittelussa Espoon kirjastossa ja heidän saaneen vapaasti omaa luovuuttaan käyttäen suunnitella työpajoja alueen nuorille. Innostuin kirjastosta työharjoittelupaikkana ja hain sinne työharjoitteluun.

Luvun kolme puolivälissä kerron lapsuusmuistostani liittyen kirjastoautoon. Mietin mitä kirjaston palvelut merkitsivät minulle, kun olin lapsi? Kerron myös lyhyesti kirjastoauton historiasta niin Suomessa kuin muualla maailmassa.

Myönteiset lapsuudenkokemukset innoittivat minua hakemaan työharjoitteluun kirjastoautoon.

Luvussa kolme perehdyn psykologian professori Liisa Keltikangas-Järvisen temperamenttitutkimuksen teoriaan, josta hän kirjoittaa kirjassaan: *Temperamentti – ihmisen yksilöllisyys*. Pohdin mitä temperamentti on ja miten se näkyy eri ihmisissä? Tarkastelen myös psykiatrian erikoislääkäri Matti Huttusen teoriaa artikkelissa *Sosiaalisten tilanteiden pelko –artikkelissa*. Artikkelissa käsitellään sosiaalisiin tilanteisiin ja jännittämiseen liittyviä tuntemuksia.

Luvussa neljä kerron työparini kanssa luomastani satuesitysprojektista: ”Revontulia etsimässä”, jonka ideoimme ja käsikirjoitimme työparini kanssa ja esitimme yhteistyössä Espoon Kirjastoauto Välkyn kanssa. Tarkastelen, kuinka jännittäminen ja hidas ja rauhallinen temperamenttini näyttäytyy ensimmäisessä ohjauksessani. Tässä luvussa tarkastelen myös toista työharjoitteluani nukketeatteriesitystä, jonka teimme yhdessä kahden harrastajanäyttelijän kanssa, Grimmin veljesten tarinasta *Lumivalko ja Ruusunpuna*. Tässä projektissa toimin ohjaajana, käsikirjoittajana, tuottajana ja tekniikkavastaavana. Teen havaintoja kuinka jännittämiseni tuntuu kehossani harjoitusten ohjaustilanteessa. Käyttäessäni työssäni termejä ”esiintyjä” tai ”näyttelijä” viittaan sillä projektiin osallistuneisiin harrastajanäyttelijöihin tai teatteri-ilmaisun ohjausta opiskelevaan luokkatoveriini, jotka toimivat esiintyjän tai näyttelijän ominaisuudessa työharjoitteluisani.

Lopuksi luvussa viisi kokoaan yhteen päätelmiä ja oivalluksia siitä, kuuluko teatteri-ilmaisun ohjaajan olla tietynlainen. Voiko teatteri-ilmaisun ohjaaja olla rytmiltään hidas ja rauhallinen? Voiko esittävän taiteen ammattiin valmistuva opiskelija toimia ammatissaan, vaikka hän jännittäisi paljon?

2 Työskentelyn lähtökohtia

Innostuin teatterista jo yläasteella. Yläasteen jälkeen pääsin opiskelemaan Turkuun Juhana Herttuan taideviestintälukioon. Siellä taideviestinnän opettajina toimivat mm. Meiju Niskala ja Kati Jelekäinen. Heidän kursseillaan innostuin teatteri-ilmaisusta ja sen monipuolisuudesta. Olin kiinnostunut erityisesti kokeilevan teatterin kurssista. Teimme keväällä 2006 Turun keskustan kauppakeskus Hansaan ja sen ympäristöön osallistavanteatterin tapahtuman. Tarkoituksena oli herättää ohikulkijoiden huomio ja saada heidät osallistumaan hetkeksi toimintaamme. Tuolloin muistan innostuneeni paljon juuri siitä, että kuka tahansa ohikulkija voisi liittyä mukaan esitykseemme. Suoritin myös taideviestinnän lukiodiplomin keväällä 2007.

Lukion jälkeen harrastin teatteria Ilves-Teatterin kesäteatterissa ja Helsingin ylioppilas-teatterissa vuosina 2008-2009. Olin tuolloin kovasti kiinnostunut esiintymisestä. Teatterin harrastamisen kautta aloin luoda omaa käsitystäni teatteritaiteesta. Hain Metropolia ammattikorkeakouluun ja pääsin sisään vuonna 2009. Koulussa suoritin perusopinnoteni lisäksi kansainvälisen Erasmus-vaihdon Tsekin The Academy of performing arts in Prague -akatemiassa(10/2011–02/2012).

Opiskelijavaihto vaikutti minuun siten, että kiinnostuin ihmisen yksilöllisestä rytmistä toiminnassa. Tuolloin muistan pohtineeni paljon omaa sisäistä rytmiäni suhteessa teatteriin ja teatterin ulkopuoliseen tekemiseen. Minua kiinnosti myös oman esiintymisjännitykseni tutkiminen, sillä teimme yhdessä tsekkiläisen opiskelijan kanssa performanssin, jossa minä esiinnyin ja hän ohjasi. Esityksen nimi oli ”Full Moon”. Esitin performanssin paikallisessa kokeilevassa teatterissa enkä ollut aiemmin esiintynyt yksin ilman vastaanäyttelijää.

Opiskelijavaihdossa osallistuin myös kurssille ”Interacting with the inner partner” -kurssille, missä keskiössä oli oman sisäisen äänen ja liikkeen löytäminen esilläolotilanteessa. Kävin katsomassa nukketeatteriesityksiä, fyysisen teatterin esityksiä ja klassikonäytelmiä. Opiskelijavaihdon aikaiset koulukaverini tekivät nukketeatteriprojektin ja aloin myös kiinnostua nukketeatterista. Palattuani takaisin Suomeen, olin innostunut nukketeatterista niin paljon, että halusin kokeilla oman nukketeatteriprojektin tekemistä.

2.1 Lapsuuden muistikuvani kirjastosta

Olin vierailut kirjastoautossa viimeksi lapsena pienessä Itäsuomalaisessa Rönkönvaaran kylässä, missä vietin osan lapsuuttani. Muistikuvani on, että kirjastoauto olisi pysähtynyt tien varteen lähelle kouluamme aina kerran viikossa ja siellä sitten sisarusteni kanssa kävimme.

Muistan vierailleen, myös silloisen pienen kyläkouluni sivurakennuksessa olevassa kirjastossa. Sieltä saimme sisarusteni kanssa lainata sekä kirjoja että äänikirjoja. Tuohon aikaan äänikirjat olivat vielä c-kasetilla.

Tykkäsimme paljon Astrid Lindgrenin *Peppi Pitkätossu -kirjasta* ja Enid Blytonin *Seikkailujen Saari –kirjasta*, joita lainasimme useita kertoja uudestaan. Olen lainannut äänikirjoja paljon myös aikuisena.

Käytin kirjastoa aktiivisesti jo lapsena. Viihdyin paljon lasten klassikkojen ja äänikirjojen parissa. Ajatus siitä, että kirjastosta oli lainattavissa tarina, jonka pariin saattoi uppoutua usean tunnin ajaksi, kiehtoi minua. Tarinat tarjosivat virikkeitä mielikuvitukselleni ja tarinoiden maailmaa saattoi jatkaa myös leikeissä.

2.2 Kirjastoauton historiaa

Metropolia amk:ssa opiskellessani tein työharjoitteluni yhteistyössä kirjastoauto-osaston kanssa. Ennen kuin kerron tarkemmin siitä, kuinka päädyin kirjastoautoon työharjoitteluun, jaan hiukan tietoa kirjastoauton historiasta. Suomessa ensimmäinen kirjastoauto aloitti toimintansa Turussa vuonna 1961. Sen jälkeen kirjastoautoja hankittiin muuallekin Suomeen. Ensin ne yleistyivät Etelä-Suomessa ja 1970-luvulla kirjastoautoja alkoi olla jo koko maassa. (Sarkola 1969, 4)

Maailman ensimmäinen kirjastoauto alkoi palvella Pohjois-Amerikan harvaan asuttua maaseutua vuonna 1907 (Sarkola 1969, 2). Yhdysvalloissa Marylandissa kirjastonhoitaja valjasti hevosen vetämään lahjoituksena saatua kirjakokoelmaa. Hevoskärryt vetivät kirjalastia määrätyn reitin ja pysähdykset oli suunniteltu määrättyyn aikaan. Näin toteutui pyörillä kulkeva reittikirjasto (Sarkola 1969, 2).

Sarkolan määrittelee teoksessaan *Kirjastoauto toiminta Suomessa*, nykyään käytettävän kirjastoauton tarkoittavan yksienkertaisesti autoa, joka on sisustettu lainaustoimintaan. Auton tehtävänä on kulkea määrättyä reittiä vahvistetun aikataulun mukaisesti.

Kirjastoauton tehtävänä on lainata kirjoja ja toteuttaa muuta siihen liittyvä kirjastopalvelu (Sarkola 1969, 1). Euroopan maista kirjastoautoja on ollut esim. Englannissa jo vuodesta 1920 ja Saksassa vuodesta 1927. Muualla Euroopassa kirjastoautotoiminta alkoi lisääntyä 50- 60 luvulla, mm. Belgiassa ja Italiassa (Sarkola 1969, 4).

Myös kehitysmaissa, mm. Ghanassa, Kreikassa ja Tansaniassa, on ollut lukutaitoa edistävää toimintaa Unescon ”Library Pilot Project” nimisessä projektissa. Tavoitteena on ollut edistää lukutaitoa ja tuoda kirjallisuutta myös kehitysmaissa niihin paikkoihin, jotka ovat olleet kaukana kaupungeista ja muista kirjastopalveluista (Sarkola 1969, 3). Tulkitseen Sarkolan puhuvan kirjassaan ajasta, joilloin teos on tehty, eli 60-luvusta, hänen kertoessaan kehitysmaahankkeesta.

Mielestäni on tärkeää huomioida, että kirjastoauton on voinut olla parhaimmillaan tasa-arvoa ja lukutaidon kehittämistä ylläpitävä väline Suomessa, Euroopassa ja koko maailmassa. Oikeus lukutaidon kehittämiseen ja ylläpitämiseen edesauttaa ihmisten tiedon saantia omista oikeuksistaan ja tätä kautta voi edistää tasa-arvoa. Valitessani työharjoittelupaikkaa, minua kosketti ajatus siitä, että kirjastoautolla voisi viedä kulttuuria myös syrjäisemmille paikoille.

2.3 Työharjoittelupaikaksi kirjastoauto

Kun keväällä 2013 mietin tulevaa työharjoittelupaikkaani, kuulin koulumme työharjoitteluohtajalta, että kaksi luokkakaveriani oli suorittanut työharjoittelunsa Espoon kaupungin Entresse -kirjastossa. He olivat olleet luomassa nuorille suunnattua Jukeboxi nimistä tilaa ja saaneet vapaat kädet suunnitella nuorille teatterillista toimintaa tilaan. Tällainen toiminta kirjastossa kuulosti minulle aivan uudelta ja kiinnostuin Entresse -kirjastosta työharjoittelupaikkana. Hain kirjastolle työharjoitteluun, mutta sain vastauksena tarjouksen työskennellä kirjastoauto-osastolla. Olin yhtä kiinnostunut mahdollisuudesta työskennellä myös kirjastoauto-osastolla, joka paikkana tuntui ehkä jopa jännittävämmältä kuin kirjasto! Pohdin miten teatteri-ilmaisun ohjaaja voisi tehdä esityksen kirjastoautoon? Olin iloinen, että minulle tarjottiin ennakkoluulottomasti työharjoittelupaikkaa. Näin päädyin työharjoitteluun kirjastoauto-osastolle ja ensimmäinen työharjoittelu poiki myös toisen mahdollisuuden tehdä uusi projekti kirjastoautoon toisena työharjoittelunani.

3 Temperamentin ja jännittämisen teoriaa

Persoonani ominaisuudet ovat eittämättä näkyneet opiskellessani teatteri-ilmaisun ohjausta. Samoin ovat näkyneet myös temperamenttini piirteet. Ollessani neljännellä vuosikurssillani koulussani kävin Hahmometodi näyttelijäntyössä -kurssia. Tällä kurssilla, samoin kuin muillakin käymillämme kurseilla saimme kurssin päätteeksi palautetta osallisuudestamme kurssilla, muilta opiskelijoilta ja opettajaltamme. Saamistani kurssipalautteista kuulin, että minun oli toivottu osallistuvan kurssilla käytäviin keskusteluihin ja toimintaan enemmän. Olin ollut aktiivisempi vasta kurssin loppupuolella. Ihmettelin itsekkin: Miksi minulle käy aina näin?, Miksen ole nopeampi, vilkkaampi tai osallistu rohkeammin?, ”Miksi minulta menee aina kurssin loppuun, ennen kuin otan osaa toimintaan ja keskusteluihin enemmän ja rohkeammin?. Kurssimme opettaja, joka on ammatiltaan myös hahmoterapeutti, suositteli minulle luettavaksi kurssin jälkeen Liisa Keltikangas-Järvisen kirjaa *Temperamentti –ihmisen yksilöllisyys* (WSOY Helsinki 2004). Hän kertoi Keltikangas-Järvisen kirjoissa puhuttavan ihmisten eri temperamenttipiirteisistä. Opettajani kertoi Keltikangas-Järvisen kirjoittavan ”helposta temperamentista”, ”hietaasti lämpenevästä temperamentista” ja ”vaikeasta temperamentista”. Nämä asiat painuivat mieleeni kurssipalautetta vastaanottaessani.

Lainasin kirjastosta Keltikangas-Järvisen kirjan ja tutustuin lisää hänen teoriaansa temperamentista. Temperamentti on ihmisen persoonallisuuden varhainen perusta ja se on biologinen. Temperamentti koostuu synnynnäisiltä valmiuksista. Temperamentista muodostuu ihmisen persoonallisuus. Persoonallisuuteen vaikuttavat mm. kulttuuri ja lapsen saama kasvatus. Ihmisen persoonallisuus syntyy ympäristön vaikutuksesta. Temperamenttipiirteet taas ilmaantuvat jo varhain lapsen ollessa hyvin pieni. Ympäristö voi silti vaikuttaa ja muokata temperamenttia. (Keltikangas-Järvinen 2004, 36). Näin Keltikangas-Järvinen luonnehtii, mitä on temperamentti. Temperamentti on siis ”--ihmisen persoonallisuuden varhainen biologinen perusta--”

Keltikangas-Järvisen mukaan. Temperamentilla tarkoitetaan ihmisen piirteitä, jotka erottavat hänen muista. Ihmisten kuvaillessa toisiaan he käyttävät usein kuvaavia sanoja, kuten ujo, levoton vilkas, seurallinen, ärtyisiä jne. Nämä ovat temperamenttipiirteitä. (Keltikangas-Järvinen 2004, 39).

Teatteri-ilmaisun ohjauksen opiskelijana koen, että suunnitellessani luovia esitykseen tähtääviä työpajoja saan olla tekemisissä oman temperamentini ja persoonallisuuteni kanssa. Se, olenko nopea vai hidas, keskitynkö pitkän vai lyhyemmän ajan vaikuttaa työskentelyyni ja siihen millaisen aikataulun itselleni ja projektilleni luon. On tärkeää tuntea omat ominaisuutensa, jotta voisi ”valjastaa” ne käyttöön mahdollisimman hyvin. Olen kuitenkin huomannut, että vaikka suunnittelisinkin projektini mahdollisimman hyvin, aina tulee myös yllättäviä tekijöitä, mitä ei osaa alkusuunnittelussa ottaa huomioon. Näihin yllättäviin asioihinkin reagoimisella koen myös olevan tekemistä temperamentin kanssa. ”Temperamenttipiirteitä käytetään ihmisen kuvailemisessa siksi, että temperamentti viittaa nimenomaan ihmisten välisiin eroihin, ja myös siksi, että temperamentti ”näky”. (Keltikangas-Järvinen 2004, 39)

Opintojeni aikana olen mm. opetellut, etenkin ryhmätilanteissa, itseni kuuntelemista sekä oman sisäisen ääneni ja vaistojeni seuraamista. Koen, että teatteri-ilmaisun ohjaajan ammatissa tarvitaan vahvaa itsetuntoa ja oman temperamenttipiirteiden ja persoonansa hyväksymistä. Kun tuntee itsenä, on helpompi ohjata myös ryhmää. Siksi opinnoissammekin painottunut opintojen reflektointi, eli se, että esimerkiksi pohditaan ja puhtaan kurssin tai projektin jälkeen siitä, mitä tunteita prosessin aikana on osallistujissa herännyt. On tärkeää harjoittaa tätä reflektointia jatkossa myös työelämässä. Koen, että on olennaista yrittää ymmärtää missä vaiheessa oma henkinen kasvu ja luonteen kehittyminen on menossa

Sosiaalisten tilanteiden pelossa ihminen jännittää tiettyä sosiaalista tilannetta tai vuorovaikutusta. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi tarkkailun kohteena oleminen. Ihminen voi pelätä noloa tilannetta tai sitä, että muut huomaavat hänen ahdistuneen. Sosiaalisia tilanteita pelkäävä ihminen pelkää usein muiden ajattelevan hänen olevan ”jännittäjä” tai ”heikko”. Sosiaalisia tilanteita pelkäävä saattaa pelätä julkisia tilanteita ja esiintymistä muiden edessä (Huttunen, 2015)

Koen jännittämisen olevan osat temperamenttiin ja persoonallisuuteeni liittyviä ominaisuuksia. Huomaan jännittäväni usein uusia tilanteita ja uusien ihmisten kohtaamista. Metropolian amk -opintojeni aikana olen saanut esiintyä melko paljon ja siksi olen ollut paljon tekemisissä oman jännittämiseni kanssa. Olen saanut hakea omaa suhtautumistapaani omaan jännittämiseen. Toimiessani ohjaajana Lumivaliko ja Ruusunpuna -työharjoitteluprojektissani huomasin jännittäväni kovasti esiintyjieni kohtaamista. Ensimmäisten harjoitusten alkaessa jännitin valtavasti. Jännittäessäni hartiani ovat jännit-

tyneet ja hengitän ehkä hieman pinnallisemmin, kuin yleensä. Huomaan, että ajatuksenkulkuni hidastuu ja välillä tunnen olevani lamaantunut. Huttusen artikkelista tunnistan kohdan jossa hän kertoo sosiaalista peloista tai jännittämisestä kärsivän pelkää usein, että muut läsnäolijat pitävät häntä esimerkiksi ”heikkona” tai ”jännittäjänä”. Huomasin ollessani ohjaajan roolissa myös, että odotin itseltäni paljon, kuten että ”ohjaajan pitää olla vahva”, ”ohjaajan pitää tietää”, ”ohjaajalla on vastuu kaikesta”.

Projektini jälkeen pohtiessani jännittämistäni suhteessa näyttelijöihini ymmärsin, että en edes ollut keskustellut ohjaajaan liittyvistä odotuksista heidän kanssaan. Oletin omassa mielessäni, että he varmaan odottavat minulta enemmän, kuin mihin oikeasti kykenen. Jännittämiseeni liittyy myös pelko siitä, että muut huomaavat, että jännitän. Pelkään, että, jos ohjaajan jännittäminen paljastuu, että se olisi yleisesti ajateltuna heikkoutta tai nolo”. Jos ajattelen asiaa toisin päin niin, että itse olisin esiintyjänä (joka todennäköisesti jännittäisi myös), en voisi ajatella tuomitsevani ohjaajaa, joka jännittää.

En voisi kuvitella ajattelevani toisen ihmisen jännittämistä negatiivisena asiana. Mutta ehkä hypoteettinen ajattelu tilanteesta ja siitä, että olisin siinä armollinen saattaa johtua siitä, että olen empaattinen ihminen ja osaisin siksi tuntea empatiaa tätä mahdollista ohjaajaani kohtaan. On hyvä osata katsoa itseään ja pelkojaan armollisesti, sillä jos on liian ankara itselleen, voi luoda esteitä omalle toimimiselleen. Seuraavassa luvussa lähden tarkastelemaan jännittämiseen ja temperamenttiini liittyviä asioita työharjoittelu-prosessini aikana.

4 Työharjoittelut

Marraskuussa 2013 hain työharjoitteluun Espoon kaupunginkirjastoauto-osastolle. Minulla oli suoritettavana kurssi ”Työharjoittelu ammatillisessa organisaatiossa”. Espoon kaupungin kirjaston työharjoittelupaikasta olin kuullun kahdelta koulukaveriltani. Koulukavereiden ja työharjoitteluvastaavani rohkaisemana päätin hakea työharjoitteluun. Sain kutsun haastatteluun. Jännittäjäpersoonana minua tietenkin jännitti. Ehkä suurimpana oletuksena itselleni suhteessa alkavaan työharjoitteluuni minulla oli se, että minun ”pitäisi jo olla jotakin”, ”minulla pitäisi jo olla valmis paketti” mitä tarjota työharjoittelupaikkaani.”Valmiilla paketilla”, ajattelin lähinnä jotakin työpajasuunnitelmaa tai esitysideoita.

Oman kouluni työharjoitteluohjaajan kanssa juteltua tuntui, että palauduin kuitenkin ”maan pinnalle”. Olin jo ehtinyt luoda itselleni korkeat tavoitteet, ennen kuin olin edes mennyt koko työharjoittelupaikka haastatteluunkaan. Kouluni työharjoitteluohjaaja kuvasi hyvin sitä, että työharjoittelussa on kysymys yhteistyöstä. Työharjoittelun tarkoituksena on opiskelijan ja organisaation molemminpuolinen yhteistyö. Työharjoittelusopimus taas laadittaisiin sitä varten, että sen lisäksi, että siinä kirjattaisiin virallisesti aika, millä välillä työharjoittelu suoritettaisiin, voisi sopimuksen laatimisen äärelle istuminen toimia myös keskustelun avaajana. Sopimukseen voisimme yhdessä organisaation työharjoitteluohjaajan kanssa kirjoittaa ylös suunnitelman, mitä työharjoitteluni organisaatiossa voisi sisältää. Lisäksi työharjoittelusopimuksessa oli myös työharjoitteluprosessini kannalta tärkeitä otsakkeita kuten: *Harjoittelun sisältö*, *Työharjoittelulle asetetut henkilökohtaiset tavoitteet*, *Tavoitteiden toteutumista edistää*, *Tavoitteiden toteutumisen haasteet*.

Kirjoitin itselleni ja kirjastoauton työharjoitteluvastaavalle auki seuraavanlaisia tavoitteita: *Työharjoittelulle asetetut henkilökohtaiset tavoitteet*”

” Haluaisin oppia toimimaan suunnitelmallisesti ja käytännönläheisesti kirjastoautossa ja sen ympäristössä. Haluaisin työskennellä lasten ja vanhusten parissa. Voittaa jännitystä ja haasteellisia tilanteita, näin ollen mennä kohti haasteita. Luoda ja vakiinnuttaa toimivaa omaan ohjaustyyliini sopivaa työskentelytekniikka ja harjaantua ryhmänohjaustaidoissa. Iloita ja nauttia tekemästani työstä. Haluaisin oppia vastaanottamaan hyvää ja rakentavaa palautetta.

Tavoitteenani on päästä kirjoittamaan kirjallista opinnäytetyötä, siitä kuinka Teatteri-ilmaisua ja sen eri osa-alueita voidaan hyödyntää kulttuuria tukevassa instituutiossa Kirjastossa, sekä kirjaston hakeutuvan toiminnan työssä esim. kirjastoauton iltapäiväkerhotoiminta, kirjaston järjestämät työpajat vanhuksille.” (Björn, ote työharjoittelusopimuksesta, 25.11.201)

Kirjoitan työharjoittelusopimuksessamme, että haluaisin: ”Luoda ja vakiinnuttaa toimivaa omaan ohjaustyyliini sopivaa työskentelytekniikka ja harjaantua ryhmänohjaustaidoissa.” Koen tämän lauseen viittaavan omaan hitaaseen ja rauhalliseen temperamenttiin. ”Luoda ja vakiinnuttaa”, voisi myös omassa tapauksessani tarkoittaa, että haluaisin hyödyntää omaa luontaista hidasta ja rauhallista temperamenttipiirrettiäni työpajojeni ohjaustilanteessa. Muistan kuitenkin tuolloin työharjoitteluni alussa olleeni epävarma siitä miten oma temperamenttini ja luonteeni näyttäytyisi ohjaustilanteessa ja olisivatko

minulle muutenkin luontaiset ominaisuudet hyväksyttäviä myös ohjatesani esimerkiksi työpajaryhmää?

Lukiessani otetta työharjoittelusopimuksesta parin vuoden takaa, tunnistan välittömästi kohdan, missä kirjoitan jännittämisestä. Jännitin silloin ja jännitän edelleen. Tiedostan sen, että jännittäminen on vahva tunne kehossani ja liittyy siihen, että luon itselleni kovat ennakkotavoitteet. Samalla myös tiedostan, että jännittäminen on yksi tunne muiden tunteiden joukossa ja, että on tärkeää mennä eteenpäin työskentelyssään jännittämisestä huolimatta. Erityisen tärkeää oman toimintakykynsä ja työhyvienvointinsa kannalta teatteri-ilmaisun projektien parissa on myös se, että madalta omia usein hyvin korkealle yltäviä odotuksia suorituksestaan.

Seuraavassa ote pohdinnastani työharjoittelusopimuksestamme kohdassa *Tavoitteiden toteutumisen haasteet*:

” : Olen kova jännittämään ja mietin ja visioin tulevia haasteita paljon jo etukäteen. Onkin tärkeää, että pidän itseni realistisella maaperällä. Toisinaan ns. harppaan liian isoja askeleita, mitoitän taitoni ja voimavarani joskus liian suuriin saappaisiin, olen kovin kunnianhimoinen ja siksi se saattaa ajoittain johtaa väsymiseen. Olen kuitenkin tietoinen haasteistani ja halukas työskentelemään haasteideni voittamiseksi. Joskus analysoin ja mietin liikaa sen sijaan, että lähtisin vain rohkeasti kokeilemaan ja toimimaan käytännössä. On tärkeää osata hyväksyä myös virheet ja erehdykset osana oppimisprosessia ja oppia niiden kautta uutta.” (Björn, ote työharjoittelusopimuksesta, 25.11.2013)

Oli myös tärkeää, kirjoittaa asioita *Tavoitteiden toteutumista edistää* – otsakkeen alle: ” Olen hyvin sopeutuvainen ja keskusteleva henkilö. Hyväksyn monenlaisia toimintatapoja ja ympäristöjä, tulen toimeen erilaisten ja eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa, olen avoin ja vuorovaikutteinen. Minulla on sosiaalista silmää ja tilanteidenlukutaitoa. Lisäksi koen, että omaan myös visuaalista silmää ja kädentaitoja. Minulla on kokemusta esityksen rakentamisesta kokonaisuutena ja myös itse esiintymisestä” (Björn, ote työharjoittelusopimuksesta, 25.11.2015)

Tämän otteen luettuani ajatus jatkossakin työparin tai pienryhmän kanssa työskentelystä tuntuu minulle hyvältä ja ominaiselta tavalta tehdä työtäni. Työsopimukseemme kirjaama lause:” Olen hyvin sopeutuvainen ja keskusteleva henkilö.”-lause pitää paikkansa. Olen sosiaalinen ihminen ja tykkään tehdä töitä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Tykkään keskustella ja vaihtaa ajatuksia ja ideoida toisen kanssa yhdessä.

Kuva: 1.Melina Björn.

Espeen kirjastoauto-osasto sijaitsee Entresse-kirjaston takana. Kuvassa näkyvä harmaa rakennus on kirjastoautojen parkkihalli. Kuva on marraskuulta 2013.

Huolimatta jännityksestä työharjoittelu haastatteluni meni hyvin. Sain hetken miettimisaikaa, mikä tuntui temperamenttini kannalta tärkeältä. Minulle on tyypillistä vetäytyä hiukan ja pohdiskелеmaan omassa rauhassani. Päädyin valitsemaan kirjastoauto-osaston työharjoittelupaikakseni. Vaikka olin hakenut työharjoitteluun muihinkin instituutioihin, ja minusta oltiin kiinnostuneita teatteri-ilmaisunohjauksen työharjoittelijana. Jokin siinä, että kirjastoauto oli pieni ja intiimi paikka tehdä esitys tai työpaja, kiehtoi minua. Minua ei häirinnyt ajatus, että voisin olla lähellä tulevan projektini yleisöä tai osallistujia.

Oli tärkeää, että työharjoittelusopimus saatiin kirjoitettua työharjoittelun sisällöllä ja muilla oppimisprosessiin liittyvillä pohdinnoilla. Näin kirjastoauto-osaston työharjoitteluni ohjaajalla oli tietoa minusta oppijana ja myös siitä, mitä olisin kiinnostunut tekemään työharjoitteluni aikana. Koska olin kiinnostunut nukketeatterista ja saduista aloitin suunnittelemaan lapsille nukketeatteria. Nukketeatterinesityksen valmistamisprosessiin tulen perehtymään seuraavissa kappaleissani,

4.1 Satuesitys Revontulia etsimässä

Ensimmäinen kokemukseni Espoon kirjastoauto Väkystä oli innostunut ja inspiroiva. Olin tapaamassa työharjoitteluni ohjaaja toista kertaa. Sopimusten allekirjoittamisen jälkeen pääsin tutustumaan kirjastoauto Väkkyyn. Minuun teki vaikutuksen kirjastoauton tilavuus ja kotoisa sisustus. Kirjastoautossa oli panostettu väriä vaihtaviin led-valoihin ja auton takaosassa oli pieni lava. Olin innostunut. Tähän tilaan minä pääsisin tekemään esitystä!

Kuva: 2. Toni Vainionpää

Kirjastoauto Väkky tarjosi hyvät puitteet nukketeatterin tekemiseen. Kuvassa: Melina Björn, kirjastotyöntekijä David Munoz ja kirjastoauton palvelupäällikkö Eva Wilenius.

Aloittaessani työharjoittelua marraskuussa 2013 minulle selvisi, että kirjastoauto-osaston työntekijät olivat jo täydessä tohinassa omien projektiensa ja yhteistöidensä kanssa. Heillä olisi aikaa työskennellä minun kanssani vasta seuraavan vuoden alkupuolella tammi-helmikuussa 2014. Olimme kuitenkin jo sopineet työharjoitteluvastavani kanssa, että ensi-esitykseni satuesityksen kanssa olisi jo tammikuun puolessavälissä. Ajattelin, että saisin oman työskentelyprosessini käyntiin, kun tietäisin jo milloin ensi-esitys koittaisi. Olin jännittänyt, mutta ylpeä itsestäni! Esittävän taiteen teatteri-ilmaisun ohjauksen opiskelijana olin nyt hankkinut itselleni työharjoittelupaikan, laatinut

ja allekirjoittanut perusteellisen työ sopimuksen ja kirjoittanut selvästi auki työ tehtäväni ja tavoitteeni työ harjoittelulleni.

Ylpeän tunteen jälkeen iski kuitenkin todellisuus, ajallisten realiteettien tajuaminen. Minä olin luvannut tehdä nukketeatteriesityksen, yksin.” Apua!”, ajattelin, eihän teatteria yksin tehdä! Mistä saisin nyt nopeasti apujoukkoja projektiini? Kirjastoauto-osastolaiset olivat liian kiireisiä auttamaan minua. Ensin se hiukan harmitti minua, sillä tätä en ollut osannut ottaa huomioon työ harjoitteluun hakeutuessani Olimme ainoastaan sopineet tapaamisia kerran kahdessa viikossa työ harjoitteluohjaajani kanssa. Jännittynein ja lamaannuttavin kehollisin tuntemuksin aloitin työ skentelyn kotonani.

Hahmotin nukketeatterimaailmaa ja esiintymistilaa lavastamalla olohuoneeseeni naruun viritetyn sinisen kankaan. Valaisin kangasta kohdelampun avulla. Löysin kotoani vanhoja pehmoleluja ja nukken, joiden avulla aloin miettimään tarinalleni hahmoja. Kuuntelin myös paljon klassista musiikkia hakiessani sadun tunnelmaa. Otin valokuvia ja lavastin pehmoleluille teekutsut.

Pian huomasin kuitenkin, että yksin tarinan työ stäminen kantoi tiettyyn pisteeseen asti, mutta sitten koin ideoideni loppuvan ja itseni jumiutuvan. Ajattelin, että minun täytyisi löytää projektiini työ pari, jonka kanssa voisimme ideoida yhdessä.

Ajatuksissani olivat Metropolian kulttuurialan opiskelijat. Ehkä löytäisin Metropolian silloiselta Pop-Jazz – konservatorioilta tai kulttuurintuottaja linjalta jonkun joka olisi kiinnostunut osallistumaan projektiini. Lopulta kiinnostunut opiskelija löytyi Esittävän taiteen työ harjoitteluseminaarista. Hänkin oli kiireinen, mutta ehkä hän huomasi epätoivoni ja hätäni projektini suhteen, tarvitsin apuvoimia. Hän lupautui mukaan projektiini. Se helpotti paljon oloani ja toi minulle rauhaa.

Koska työ harjoittelupaikkani sijaitsi Espoossa, matkustaminen sinne kesti noin tunnin. Julkisilla liikennevälineillä matkustamista tuettiin kirjastoauton puolesta, mikä auttoi minua paljon, ollessani opiskelija. Kävin kirjastoauto-osastolla noin kerran viikossa palaverissa. Siksikin muuhun työ yhteisöön tutustuminen oli hidasta ja koin yhteenkuuluvuutta muihin työ tekijöihin vasta, kun satuesityksemme oli valmis ja pääsimme tekemään keikkoja.

Työ harjoitteluvastaavani kirjastoauto-osastolla tuli vastaan projektimme suunnittelussa niin, että hän tarjosi osaston varastosta kaikkea mahdollista projektia varten. Oli käsinukkeja ja säkkituoleja tilana kirjastoautosta. Kirjastoautossa pääsimme käymään

aina, kun se oli paikalla. Saimme myös pienen budjetin projektiin tarvittavia hankintoja varten. Suurimman osan työharjoittelustani työskentelin joko kotona tai koulussa. Olin sähköpostitse yhteydessä kirjastoauto-osastoon. Itse kirjastoauto-osastolla ei ollut tarjota minulle työtilaa tai työpistettä, jossa työskennellä. Siksi työskentelin kotona, kirjastolla ja koulun tiloissa.

Työparini kanssa työskentelytavaksemme muodostui aluksi keskustelut koulumme kahviossa. Kirjasimme kaiken meitä kiinnostavan ylös. Kerroin ideoistani, kiinnostuksestani luontoon, metsään, prinsessoihin, karhuun ja keijuihin. Luokkakaverini vastasi kiinnostukseeni metsästä ja aloimme miettiä tammikuuta, jolloin esitykset pidettäisiin. Mietimme talvisen hahmon luomista päähenkilöksi. Innostuimme lumesta, pakkasesta ja revontulista. Minä halusin harjoitella ohjaajan roolia ja luokkakaverini oli kiinnostunut näyttelämisestä. Koska meitä oli kaksi, tulisin minä myös esiintymään ohjaajan roolini lisäksi, jotta saisimme lavalle dialogia.

Niin alkoivat työskentelyroolit pikkuhiljaa loksahdella paikoilleen. Ja hahmo Pakkaspojasta alkoi syntyä. Luokkakaverini tutki myös vanhan kansanperinteen kirjallisuutta. Ideoimme käsikirjoituksen yhdessä. Innostuimme kirjoittamaan tarinaan lauluja ja runoja. Minä kokosin kirjoituksistamme näytelmäämme lopullisen käsikirjoituksen.

Aloitimme yhteisen käsikirjoitusprosessin joulukuussa 2013. Ensimmäinen esitys oli sovittu esitettäväksi 16.1.2014. Välissä olisi myös joululoma ja uuden vuoden aatto. Tuolloin en osannut arvioida, että aikaa projektin tekemiseen oli tosi vähän, kun otti huomioon joululoman, mikä katkaisisi harjoitusprosessin. Kokoustimme, ideoimme ja käsikirjoitimme ennen joulua. Joululoman aikana kokosin materiaalimme näytelmäkirjoituksen muotoon.

Tiukasta aikataulusta johtuen, meille jäi aivan liian vähän aikaa repliikkien ulkoa opettelemaan ja siksi olimmekin päivää ennen ensiesitystä kriisivaiheessa. Teimme radikaalilta tuntuvan, mutta meitä esiintyjinä helpottavan muutoksen. Päätimme muuttaa esityksen nimen nukketeatteerisesityksen sijaan satuesitykseksi, missä lukisimme tarinaa lavastusmaailmaan sopivista sinisistä kansioista, kuitenkin teatteri-ilmaisun opiskelijan taidoilla eläytyen. Tarinaa lukiessamme nukettaisimme samalla kahta keskeistä tarinan hahmoa, Pakkaspoikaa ja paha pohjoisen noitaa Koutaa. Tarinassa oli myös kertoja ja Pakkaspojan äiti ja isä. Nämä kolme viimeisintä hahmoa kerroimme puheen tasolla

ja äänen sävyjä vaihdellen. Niin, että lapsikatsojat pystyivät ymmärtämään, mistä hahmosta oli kysymys.

Muutosidea siitä, että lukisimme tarinaa samalla kun nukettaisimme hahmoja, tuli näyttelijältäni. Olin ohjaamisessa niin kokematon ja jännitin niin kovasti seuraavana päivänä tulevaa ensiesitystä, että realistiset tavoitteet ja niiden toteutuminen olivat alkaneet hämärtyä mielessäni. Minulla oli sellainen ajatus, että kyllähän me vielä viimeisenkin illan aikana onnistuisimme opettelemaan tarinamme repliikit ulkoa. Tässä ajattelutavassa oli minulle jotakin tuttua. Luulin, että repliikkien ulkoa opettelu olisi vielä loppupuurtamisen arvoista ja että pystyisimme siihen. En osannut ajatella, että viimeisenä iltana enne esitysaamua, esityksen yksinkertaisesti pitäisi jo olla valmis ja esityskunnossa. Oli vaikeaa vetää raja harjoituskauden loppumisen ja esityskauden alkamisen välille.

Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että todella kuuntelin näyttelijääni ja hänestä välittyvää jännityksen tunnetta. Ymmärsin, että ohjaajana en ollut onnistunut luomaan niin turvallista ilmapiiriä ja ammattimaisia harjoitusolosuhteita, kuin olin toivonut. Olimme molemmat helpottuneita, kun suostuin näyttelijäni ehdotukseen, että lukisimme tarinaa kansioista. Samalla kuitenkin tunsin oloni epäonnistuneeksi ohjaajaksi. Onneksi nyt ajan myötä ylpeyden, nolouden ja epäonnistumisen tunne on hälventynyt ja osaan katsoa asiaa ajan ja etäisyyden tuomasta näkökulmasta. Olen tyytyväinen että osasin tuolloin luopua ylpeyden tunteestani. Huomasin, että jännityksenikin laukesi saman tien, kun puhuimme ääneen miten asiat olivat. Hidas temperamenttini sulatteli asiaa seuraavaan aamuun, mutta lopulta hyväksyin asian.

Harjoitusprosessista opin sen, että koska tykkään tehdä käsikirjoitusta työparin tai työryhmän kanssa ideoiden, on siihen varattava paljon aikaa. Koska olen temperamentiltani hidas ja tavoitteeni ovat usein korkealla, on minun jatkossa hyvä huomioida myös enemmän ominaisuuksiani. Kun tavoitteeni ovat korkealla, täytyy varata tarpeeksi aikaa niiden toteuttamiseen. Oma työhyvienvointiani voi auttaa se, että lasken omaa vaatimustasoa alemmas jotta minun olisi helpompi toimia.

Käsikirjoittaminen ja käsikirjoituksen testaaminen näyttelijöillä on aikaa vievää. Minua kiinnostaa tehdä raamit antavan käsikirjoituksen ja testata sitä vuorovaikutuksessa näyttelijään. Minusta on tärkeää, että teksti olisi helppoa ja mahdollisimman luontevaa näyttelijän lukea. Haluan antaa näyttelijälle mahdollisuutta vaikuttaa käsikirjoitukseen.

Siksi kysyn usein myös heidän mielipidettään suhteessa tekstiin. Tällaiselle työskentelytavalle on hyvä varata useampi kuukausi aikaa. Yksin käsikirjoittaminen on myös mukava työtapa. Ajattelen kuitenkin, että tekstiäni voi rikastuttaa myös näyttelijöiden ja muiden ihmisten, kuten ohjaavan opettajan, ystävän tai kollegan antama palaute ja ideat. On tärkeää muistaa, että kaikkea ei tarvitse tehdä yksin.

Saimme työparini kanssa yhdessä ”Revontulia etsimässä” – esityksen valmiiksi ja pääsimme keikkailemaan espooalaisten päiväkotien kuusi vuotiaalle lapsille. Kokemus oli opettavainen. Kuinka teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelija, joka jännittää, vastaanottaa 6-vuotiaat kirjastoautoon vierailulle tulevat lapset, jotka varmasti myös jännittävät? Onneksi työparini ja kirjastoauton kuljettaja olivat minulle hyvänä tukena ja keskustelukumppaneina. Muodostimme yhdessä tiimin joka kiersi espooalaisten päiväkotien pihasa ja kutsui lapset etsimään revontulia kanssamme sadun keinoin

Työnjakomme keikoilla meni yleensä niin, että työparini toivotti lapset tervetulleiksi vierailemaan kirjastoautoon, jonka jälkeen esittäydyimme. Työparini sanoi: ”Olemme toisillemme vieraita, joten tehdään seuraavanlainen harjoitus. Kun minä lasken kolmeen, jokainen saa yhtä aikaa huutaa oman nimensä.” Pienessä ja tiiviissä kirjastoautossa kajahti, kun kaikki huusivat nimensä. Teimme usein saman vielä uudestaan. Samalla koin, että lasten ja meidän välinen jännitys kanavoitui ulos huutaessamme nimemme. Jokainen sai mahdollisuuden myös kuulla oman ja toisen äänen uudessa tilassa. Sen jälkeen aloitimme satuesityksen, mikä kesti puoli tuntia. Tämän jälkeen lapset saivat jäädä hetkeksi aikaa kirjastoautoon katsomaan ja kokeilemaan nukkeja ja lainaamaan talvi- ja luontoaiheisia kirjoja.

Ensimmäinen hyvä osaston työntekijään syntynyt kontakti oli kirjasto-auton kuljettaja, joka oli toimi kuljettajana kiertueellamme. Yksi mukava muisto oli, kun ensimmäisen keikka-aamumme aikana tauolla menimme läheiselle huoltoasemalle aamukahville ja hän tokaisi, että ”minä tarjoan kahvit ja pullat!”. Tulimme työparini kanssa todella iloisiksi tästä.

Teimme näyttelijäni kanssa käyttämämme nuket itse Metropolian puvustossa. Saimme arvokasta neuvoa Metropolian puvustonhoitajilta ja toinen heistä mm. ompeli Pakkaspojalle vaatteet. Opin arvostamaan vielä entistäkin enemmän puvustonhoitajien tekemää käsityötä, ammatillista otetta ja näkemystä työhönsä.

Kuva 3. Ari-Pekka Miettinen. Melina Björn valmistaa "Pakkaspoika"-nukkeä Metropolian puvustossa. Kuva: Ari-Pekka Miettinen

Opin arvostamaan vielä entistäkin enemmän puvustonhoitajien tekemää käsityötä, ammatillista otetta ja näkemystä työhönsä.

Tarina "Revontulia Etsimässä", kertoo tarinan Pohjois-Suomessa asuvasta pojasta nimeltä Pakkaspoika. Hän on vanhempiensa ainut lapsi. Pakkaspojan vanhemmat ovat kuulleet, että Etelä-Suomessa ei ole satanut tammikuussa yhtään lunta, ja niin he lähettävät poikansa Etelä-Suomeen kutsumaan talven ja revontulet esiin. Mukaan he antavat kristalliriipuksen, jota Pakkaspojan on käytettävä saadakseen revontulet esiin. Amuletin tehtävä on myös suojella Pakkaspoikaa matkallaan.

Kuva 4. Melina Björn.

Ari-Pekka Miettinen valmistaa "Kouta"-nukkea Metropolian puvustossa.

Esitimme kuusi kertaa esityksen Espoon kirjastoauto Välkyyssä niin, että ajoimme ennalta sovittujen päiväkotien pihaan ja kutsuimme lapset vierailulle kirjastoautoon. Auto oli jo valmiiksi lavastettu talviseksi ja taustalla soi itse ideoimani kappaletallenne, jonka kaverini oli sovittanut akustisella kitaralla. Olimme yhdessä ideoineet myös Pakkaspojalle oman teemakappaleen, jonka melodiamme soitimme. Laulu laulettiin näytelmän aikana. Esityksen jälkeen lapset saivat jäädä kokeilemaan nukkeja ja katsomaan kirjastoauton kirjoja. Tämän esityksen kohderyhmänä olivat 6-vuotiaat lapset.

Kuva 5. Petri Muller

Esitys "Revontulia etsimässä" valmiina kiertueelle lähtöön. Kuvassa on oikealla Melina Björn kädessään sadun ilkeä "Kouta"-hahmo, keskellä tarinan päähenkilö "Pakkaspoika" ja vasemmalla esiintyjä Ari-Pekka Miettinen.

Teatteri-ilmaisun ohjauksen opiskelijana koin edustavani oman alani tulevaa ammattilaista. Ammatinidentiteettini vahvistui sen kautta, että onnistuin luomaan esityskokonaisuuden, jota pääsimme esittämään päiväkodeille. Teatteri-ilmaisun ohjaajan paikan kirjastoautossa koin jo ensimmäisen työharjoitteluni aikana tarpeelliseksi ja vaihtelua sekä draamallista näkökulmaa tuovaksi.

Kuva 6. Petri Muller

”Revontulia etsimässä”- satuesityksen keikalla espoolaisen päiväkodin lapsiryhmän kanssa.

Lapset kokivat esityksen ihastuttavaksi, positiiviseksi ja jännittäväksi. Asioita, joita esityksestä jäi mieleen, olivat revontulet. Annoin esityksen jälkeen lastentarhanopettajille lyhyen palautelomakkeen, missä oli kirjastoautovierailuun ja esitykseen liittyviä kysymyksiä. Niihin vastattiin sähköpostilla. Eräs lastentarhanopettaja kirjoitti viestissään, että lapset tykkäsivät olla kirjastoauto Välkässä. Esitys oli heidän mielestään mielenkiintoinen, ajankohtainen ja jännittävä. Huippukohtana he pitivät revontulien syttymistä, jota lapset kuvasivat hienoiksi ja jännittäviksi.

Minusta tuntui, että vaikka esityksen tekemisessä oli todella paljon työtä, oli erittäin tärkeää päästä myös kuulemaan esitykseen osallistuvien lasten ja aikuisten kommentteja. Mitä heissä tapahtui, kun he astuivat kirjastoautoon? Mitä he näkivät ja kokivat? Lastentarhaesityksessämme emme olleet varanneet aikaa esityksen jälkipuinnille tai reflektoinnille. Sen sijaan jaoin lastentarhaopettajille palautelomakkeet, jossa oli muutamia kysymyksiä esitykseen liittyen. Ohjeena opettajille oli vastata kysymyksiini lyhyesti sähköpostilla esityksen jälkeen. Pyysin heitä keskustelemaan lasten kanssa ja haastattelemaan heitä esityksen tiimoilta.

Kontaktin ottaminen lastentarhanopettajiin ja heiltä esityspalautteen pyytäminen oli minulle tietoinen valinta. Halusin luoda dialogin lastentarhanopettajien kanssa ja siten kuulla lasten mielipiteitä esityksen jälkeen. Opettajalla oli tärkeä tehtävä kuunnella lasten ääntä, kirjata heidän sanomisensa ylös ja välittää viesti lasten kokemuksista minulle. Näin sain palautetta, miten esitys oli heihin vaikuttanut.

Omat pelkoni liittyivät esityksen mikä kesti 30 min kestoon Mietin jaksaisivatko lapset keskittyä tuon mittaisen esityksen seuraamiseen, Pohdin myös, voisiko esitys olla liian jännittävä tämän ikäisille lapsille. Koska olen itse herkkä ja empaattinen luonteeltani, tulin miettineeksi näitä asioita.

Koin, että näiden asioiden suhteen työparini taas oli reippaampi ja pelottomampi. Hyvänä lisänä meidän esiintymiseemme oli se, että hänellä oli kokemusta lastentarhassa työskentelystä ja lapsiryhmien kohtaamisesta. Opin häneltä paljon ennakkoluulotonta, rohkeaa ja reipasta otetta esitystilanteissa. Temperamenttini on rauhallinen ja hitaasti lämpenevä. Hänellä taas koin olevan nopeammin lämpenevä temperamentti uusissa tilanteissa. Minusta tuntuu että siksi meillä oli hyvä rytmillinen yhteispeli ja se varmasti välittyi esityksissä myös lapsille.

Työharjoitteluni alkuvaiheessa oli haastavaa saada ketään henkilökunnasta tekemään nukketeatteria kanssani. Huomasin olevani uusi jäsen työyhteisöissä. Kukaan ei tuntenut minua, kukaan ei tiennyt, minkälaisia projekteja olin tehnyt aiemmin. Muut työntekijät olivat myös hyvin kiireisiä.

Nyt jälkeenpäin ajatellen tajusin, että minun täytyi tehdä projektini ja sillä vaikutus muuhun henkilökuntaan, jotta lunastin paikkani työyhteisössä ja sain palautetta ja kommenttia tekemästäni. Haaste oli minulle iso, sillä olin ensimmäistä kertaa koulun ulkopuolisessa organisaatiossa suorittamassa työharjoitteluani. Minulla oli paljon suorituspainetta, mutta kuitenkin minulla oli halu ja motivaatiota tehdä jotakin nukketeatterin kanssa. Kun olimme saaneet satuesitys ”Revontulia etsimässä” – projektimme loppuun aloimme ideoida kirjastoauto-osaston muun henkilökunnan kanssa uusia projekteja.

Myöhemmin keväällä pääsin tekemään lasten satujumppaa työparinani kirjastoauto-osaston työntekijä. Tämän jälkeen teimme ”Mielimatka” työpajaa senioreille, minkä tekemisestä myös pidin kovasti. Keväällä työharjoitteluni loputtua pääsin tekemään vielä kiusaamista ehkäisevään bussitoimintaan alakouluikäisille.

4.2 Nukketeatteriesitys Lumivalko ja Ruusunpuna

Elokuussa 2014 aloin koota työryhmää *Työharjoittelu 2.*-kurssia varten. Tämä työharjoittelu oli työharjoittelu ohjaajantyön alueella. Halusin jatkaa lapsille suunnatun nukketheateriproduktion tekemistä myös toisessa työharjoittelussani. Oman työryhmän rekrytoiminen tulevalle syksylle toi omat haasteensa, mutta lopulta löysin kaksi näyttelijää. Koin sen tärkeimmäksi asiaksi produktiossani.

Hain produktiolleni tuottajaa, mutta sellaista ei löytynyt, joten toimin itse produktioni tuottajana. Lopulta myös lavastin, puvustin, sekä tein valo- ja äänisuunnittelun projektini itse. Olin kuitenkin iloinen näyttelijöiden löytymisestä, että ajattelin, että saisimme varmasti esityksen yhdessä tehtyä. Keväällä 2014 olin valinnut tarinakseni Grimmin veljesten sadun: ”Lumivalko ja Ruusunpuna”. Aloitin dramatisoimaan satua näytelmätekstiksi.

Improvisaatioharjoituksia tehdessämme huomasin, että näyttelijöiltäni syntyi teemoja ja materiaalia, joista olisi voinut tehdä myös aikuisille suunnatun nukketheateriesityksen. Se tuntui avaavalta ja ilahduttavalta. Päätin kuitenkin pysyä suunnitelmassani lastenteatterin suhteen. Harjoittelimme syyskuun 2014 alusta aina marraskuun alkuun. Harjoituksia oli aina kaksi kertaa viikossa kolmen tunnin ajan.

Ohjaajana olemisessa tuntui jännittävältä olla oman produktiion keskiössä. Olin oman produktiion vetäjä ja päävastuussa koko projektista. Valosuunnittelijaa/valojen ajajaa en edes tullut miettineeksi. Ajattelin, että pienet kahden spotin valot pystyisin ajamaan itsekin. Tässä vaiheessa prosessia oli energiaa ja tunne siitä, että voin minä tämänkin osa-alueen hoitaa, kunhan päästään harjoituksissa eteenpäin. Samalla ajatuksella menivät lavastus, puvustus ja nukkien tekeminen.

Lumivalko ja Ruusunpuna teosta ohjatessani kiinnitin huomiota etenkin omaan hitaaseen temperamenttini. Koin, että näyttelijäni olivat molemmat nopearytmisempiä kuin minä. Välillä tunsin itse itselleni asettamaa painetta siitä, että minun tulisi olla nopeampi. Samalla jännitin oman hitauteni kohtaamista.

Muistan erään tilanteen, missä ohjaava opettajani tuli katsomaan harjoituksiani. Olimme kirjoittamani käsikirjoituksen harjoittelun alkuvaiheessa. Koska teimme pöytäteatte-

ria, lavana toimi siis pöytä. Ohjaava opettajani oli kovin innokas seuraamaan harjoituksiamme ja hänellä oli paljon ideoita kohtausten toteuttamiseen. Huomasin alkavani jännittää sitä, että opettaja oli seuraamassa harjoituksiamme. Aloin kokea painetta sisälläni siitä, että minun pitäisi tietää, mitä nyt teemme ja, että minun pitäisi osata antaa oikeita ja selkeitä ohjeita esiintyjilleni ja onnistua ohjaustilanteessa. Ajatukset ”täydellisestä, pirteästä, reippaasta ja nopeasta teatteri-ilmaisun ohjaajasta” alkoivat täyttää mieltäni.

Minua jännitti harjoitustilanne, ohjaavanopettajan läsnäolo ja näyttelijäni, joille minun ”pitäisi osata olla ohjaaja. Jännittäminen vaikuttaa minuun niin, että tuntuu, että lamaannun, toimintani ja ajatukseni hidastuvat ja tunnen katseeni muuttuvan etäisemmäksi. Vaivun johonkin omaan sisäiseen lamaantuneeseen olotilaani ja tuntuu, että on vaikeaa olla muiden kanssa kontaktissa. Jännittämiseeni liittyy olo, että ikään kuin en saisi olla tai tuntea sitä mitä olen ja tunnen, vaan, että minun pitäisi vastata johonkin (yleensä itse luomaani) olettamukseen.

Olen kovin herkkä tulkitsemaan muita kanssaihmiä. Usein pelkkä oman mielen sisäinen tulkinta voi osua kuitenkin väärään. Se mitä kanssani toimivat ihmiset sanovat tai ajattelevat, voikin olla aivan eri asia, kuin mitä omassa mielessäni tulkitseen. Siksi keskustelu, ajatusten ja mielipiteiden vaihto on todella tärkeää.

Ajatusten ja tunteiden sanoittaminen harjoitustilanteessa auttaa osapuolia ymmärtämään paremmin toistensa näkökulmia. Kuten esimerkiksi omassa harjoitustilanteessa, jos olisin osannut jännittämiseni lomassa sanoittaa paremmin ajatuksia. Olisin tullut ehkä paremmin ja selkeämmin ymmärretyksi näyttelijöille ja ohjaavalle opettajalleni.

Kun meillä ihmisillä on erilaiset temperamenttipiirteet, olemme tottuneet tekemään tai reagoimaan asioihin temperamenttillemme ominaisella tavalla. Siksi työskentely eri temperamentin omaavien ihmisten kanssa voi luoda haasteita, sillä koemme asioita eri tavalla ja se vaikuttaa siihen miten me toimimme.

Koin olevani näytelmän harjoitusten kanssa vielä siinä vaiheessa, että en ihan tarkalleen tiennyt minkälaista nukketeatterin tyylilajia tai estetiikkaa olin hakemassa. Tämä oli vasta toinen nukketeatteriprojektini. Eniten olin innostunut näyttelijöiden ilmaisusta ja tekstissä esiin tulevasta Lumivalkon ja Ruusunpunan sisäsuhteesta ja dynamiikasta.

Tuossa tilanteessa en kuitenkaan osannut sanoittaa sitä mikä olisi näissä harjoituksissa fokuksessa. Mietin vain, että käydään nyt tätä näytelmää alusta alkaen läpi ja yritin kai suoriutua tilanteesta. Minulla oli harjoitukset, missä ohjasin kahta näyttelijää ja samalla ohjaava opettaja seurasi työskentelyäni. Hän kertoi innostuneena ideoistaan. Minua nolotti ja hävetti oma olemiseni, sillä minusta tuntui, että en osannut ”täyttää” niitä ihanteellisia ja kuvitteellisia ”ohjaajan saappaita”, joiden äärelle omat korkeat vaatimukset olivat minut vieneet.

Ohjasin näyttelijöitäni aloittamaan kohtauksen tekstin puhumisen ja samalla nukken toiminnan hakemisen tekstin kautta. Hetken kohtausta mentyämme, ohjaava opettaja halusi kuitenkin ryhtyä auttamaan ja neuvomaan näyttelijöitäni nukkien liikuttamisessa. Hän alkoi ohjeistaa näyttelijöitäni. Ja minua alkoi harmittaa, sillä koin, että eivätkö minun antamat ohjeet olleetkaan nyt tarpeeksi hyviä. En kuitenkaan osannut sanoa harmitustani ääneen. Huomasin näyttelijöideni olevan hiukan hämmentyneitä, sillä he eivät luultavasti tienneet kumman ohjaajan ohjeita tulisi noudattaa.

En osannut sanoa ohjaavalle opettajalleni, että nyt minä tässä harjoittelen ohjaamista ja teen ehkä vireitäkin, mutta voisitko sinä kuitenkin seurata harjoituksia etäämmältä ja antaa minulle palautetta ohjaamisestani vasta harjoitusten jälkeen. Tuntui vaikealta sietää oppimisprosessissa sitä ettei vielä ihan osannut eikä tiennyt kaikkea nukketeatterin ja tekstin ohjaamisesta.

Harjoitusten lähestyessä ensiesitystä olin kuitenkin iloinen ja huojentunut siitä, että sain apua ohjaavalta opettajalta harjoituksissanikin. Ainoastaan näyttelijöiden kannalta olisi ehkä ollut helpompaa, että olisin luonut selkeän toimintamallin, milloin minä ohjaan ja milloin taas ohjaava opettajani antaa ideoitaan. Tästä voin ottaa oppia jatkossa tekemiini projekteihin.

Ohjaavasta opettajan läsnäolossa oli myös tärkeää se, että sain harjoituksiini välillä ikään kuin ulkopuolinen katsojan, joka näki valmistuvaa esitystäni etäämmältä, kuin se ohjaajan näkökulma, missä itse olin. Kirjoitin päivät käsikirjoitusta ja valmistin nukkeja ja illalla ohjasin näytelmää. Ohjaava opettaja tuli useaan otteeseen seuraamaan harjoituksiamme ja antoi hyviä ja konkreettisia neuvoja. Produktio vaati kaiken kaikkiaan kovasti työtä ja välillä tuntui hieman raskaalta hoitaa niin montaa osa-aluetta itse. Jatkossa on mielestäni tärkeää muistaa, että teatteria voi tehdä ennen kaikkea yhdessä.

Esityskaudemme meni hyvin ja aika vauhdilla niin kuin usein esityskaudet voivat mennä. Nautin kovasti työni hedelmästä. Olin tyytyväinen työhömmen ja iloinen, että saimme esiintyä päiväkodin lapsille ja pienten ryhmäkotien lapsille.

Esityskauteemme kuului kaksi osuutta. Ensin keikkailimme koulumme autolla helsinkiläisissä päiväkodeissa. Keikkaan kuului aikaisin aamulla herääminen ja esitystekniikan: valojen, kaiuttimien ja muiden lavasteiden ja nukkien kantaminen koulumme varastolta autoon. Toinen esiintyjistäni kyyditsi meidät päiväkodin pihaan ja sieltä kannoimme tavarat päiväkotiin ja pystytimme esityksen. Kirjastoautossa keikkailu oli siitä kätevä, että siellä oli jo kaikki tarvittava tekniikka valmiina. Sinne toimme ainoastaan nuket ja muut lavasteet, mitkä mahtuivat yhteen isoon kassiin.

Kuva 7. Toni Vainionpää

Nukketeatteriesitys Lumivalko ja Ruusunpuna. Kuvassa esiintyjät Mervi Salminen ja Kiira Sirola keikalla espoolaisen päiväkodin lasten kanssa.

Tässä toteutui juuri se, että menimme pienienkin ryhmäkotien äärelle ja kutsuimme heitä katsomaan esitystämme. Tällä kiertueella esiinnyimme myös päiväkodeissa. Lu-

mivalko ja Ruusunpuna -projektissani minulla oli kaksi nopearytmistä näyttelijää. Tämä oli täysin sattumaa, sillä molemmat naisista olivat vastanneet ilmoitukseeni ja valitsin heidät sen perusteella.

Toisinaan ohjaajan roolissa myös keikkoja valmisteltaessa koin, että jotenkin lamaanuin aina välillä. Tarkemmin analysoituani tulin kuitenkin siihen tulokseen, että lamaanutumiseni eli ikään kuin jumiin menemiseni johtui siitä, että jännitin ohjaustilanteita. Minulla oli myös painetta siitä, että minulla pitäisi olla vastauksia näyttelijöiden kysymyksiin ja ikään kuin tietää vastaukset kaikkeen mitä minulta kysytään. Todellisuudessa kuitenkin näin ei varmastikaan ollut, eivätkä näyttelijäni tätä minulta olettaneet. Olin vain taas asettanut itselleni paineen siitä, että minun pitäisi tietää.

Kuva 8. Toni Vainionpää

Kirjastoauto Välkässä Lumivalko ja Ruusunpuna nukketeatteriesityksen keikan jälkeen. Kuvassa: Kiira Sirola, Mervi Salminen ja Melina Björn.

Helpottavia hetkiä olivat, kun esityskaudella sain puhuttua näyttelijöilleni siitä, mistä lamaanutumiseni johtui. Jännittävät tilanteet saivat minut lukkoon. Oli myös ihanaa ja

vapauttavaa, kun näyttelijät tukivat minua kiertueellani pitämään napakasti esitykseni puolia ja pitämään kiinni niistä asioista, jotka päiväkotien kanssa olimme sopineet. Yksi näistä päiväkotien kanssa yhdessä sovituista asioista oli näytelmän alaikäraja, toinen sovittu katsojamäärä ja kolmas aikataulun pitävyys. Esitys alkaa, silloin kun on sovittu, vaikkakaan näin ei käynyt. Erään päiväkodin kanssa oli sovittua alaikäraja. Mutta, kun menin kutsumaan lapsiryhmiä esitykseen ja kysyin opettajilta lasten ikää, kävi ilmi, että lapset olivatkin nuorempia kuin mitä olimme johtajan kanssa sopineet.

Koin tilanteen, että sopimus ei pitänyt, vaikeaksi, sillä päiväkodinjohtaja, jonka koin auktoriteettiasemassa olevaksi henkilöksi oli ilmeisesti sanonut, että kaiken ikäiset päiväkodin lapset voisivat tulla katsomaan nukketeatteriesitystä. Minun huoleni oli lähinnä se, että mitä jos tekemämme esitys olisikin liian pelottava pienimmille lapsille tai mitä, jos he eivät jaksaisikaan keskittyä seuraamaan esitystä. Kun kerroin kohtaamisestani näyttelijöille, minusta tuntui, että minun oli pakko purkaa kohtaamistani jollekulle. Huomasin kuitenkin, että se ei ollut paras vaihtoehto, sillä he olivat juuri valmistautumassa ja orientoitumassa alkavaan esitykseen.

Kun kello oli 10.00, jolloin olimme sopineet esityksen alkavaksi, yli puolet yleisöstä ei ollut paikalla. Taas hätäännyin ja kerroin asiasta näyttelijöilleni, ja he rohkaisivat minua soittamaan yhteyshenkilönä toimineelle lastentarhanopettajalle. Lopulta asia selvisi ja kävi ilmi, että ryhmät olivat tulossa, mutta olivat vain yksinkertaisesti myöhässä. Selvisin lopulta tilanteesta hienosti ja juttelin katsomaan tulleelle lapsijoukolla mielestäni selkeästi ja rauhallisesti. Kerroin, mitä salissa tulisi tapahtumaan ja että siellä olisi hämärää. Puhuin lapsille siitä, että jos jokin asia jännittäisi niin, voi ottaa kaveria kädestä kiinni tai mennä opettajan luo.

Kuva 9. Toni Vainionpää

Kirjastoauto Välkässä, nukketatteriesitys ”Lumivalko ja Ruusunpuna” jälkeen saivat lapset jäädä hetkeksi ihastelemaan kirjastoautoa ja sen tarjontaa.

Ohjaajan tehtävä on pitää itsensä, näyttelijöiden ja näytelmän puolia. Ohjaajan pitää arvostaa omaa työtään ja omaa esitystään. Jos ohjaaja ei arvosta omaa työtään ja esitystään, niin ei sitä kukaan muukaan osaa arvostaa. Ohjaaja luo lähtökohdat sille, että muutkin voivat arvostaa ja nauttia esityksestä. Yleisön kokemuksista. Kenraaliharjoituksen jälkeen, minulle tultiin sanomaan, että voisitteko te tulla esiintymään meidänkin lähipäiväkotiin? Olin kovin iloinen tästä. Valmistuvana opiskelijana sitä miettii, että on kivaa, että ihmiset olisivat kiinnostuneita jatkossakin työstäni.

Ammatti, mikä pyöri ”oman navan ympärillä” voi tuntua välillä raskaaltakin. Etenkin itse koen välillä oman itseni ja tunteideni tarkastelun ja reflektoinnin vaikeaksi ja välillä raskaaksi. Teen kuitenkin kokoajan töitä sen eteen, että oppisin työskentelemään itseni, omien ajatusteni ja näkemysteni kanssa paremmin, niitä arvostaen ja kunnioittaen, sillä palaute, mitä muilta olen opintojeni aikana saanut, on ollut, että ajatukseni ovat kiinnostavia, kerro niitä lisää. Tämä on rohkaissut minua ja pikkuhiljaa koen saavani rohkeutta

omien ajatusteni esille tuomiseen ja oman taiteeni tekemiseen. Tekemäni taide on minun ja työryhmäni näköistä ja haluan tehdä sitä lisää.

Teatteri-ilmaisun ohjaaja opiskelijana koen, että olen saanut opiskeluaikani oppia erilaisia työkaluja ryhmän innostamiseen ja kannustamiseen luovaan toimintaan. Koen, että kirjastoauto-osaston työharjoitteluni ohjaaja oli jo valmiiksi motivoituneita kokeilemaan erilaisia konsepteja kirjasto-autossa. Mutta itse teatteritoiminnan luomiseen ja kehittämiseen kirjastoautossa, koin tuovani uutta näkökulmaa ja uusia ideoita.

Tästä hyvänä esimerkkinä oli se, että syksyllä 2013 aloitettuani ensimmäisen työharjoitteluni, en vielä saanut ketään kirjastoauto-osaston työntekijöistä tekemään kanssani teatteria. Vuotta myöhemmin keikkaillessamme toisen työharjoitteluni ”Lumivalko Ruusunpuna” -esityksen kanssa kirjastoautossa syksyllä 2014 oli kirjastoautossa jo meneillään kirjastoauton omat teatteri-festivaalit, jonka osana esityksemme oli.

Kirjastoauton työntekijä, jota olin vuotta aiemmin pyytänyt esiintymään, oli lähtenyt mukaan syksyllä 2014 tehtävään varjoteatteriesitykseen. Olin ollut puolisen vuotta poissa kirjastoauto-osastolta ja siinä ajassa oli tapahtunut myönteistä muutosta lapsille esitetävän teatterin suhteen.

5 Lopuksi

Ennen opintojeni aloittamista olin melko ujo, koin luontevammaksi itseni ilmaisemisen kirjoittamalla. Nyt valmistuvana opiskelijana koen, että olen oppinut ilmaisemaan itseäni ja mielipiteitäni aiempaa rohkeammin myös keskusteluissa ja ryhmätilanteissa. Koen, että opettajamme ovat pyrkineet tukemaan ryhmäläistemme erilaisuutta ja ottamaan huomioon ryhmämme erilaisia temperamenttipiirteitä. Olen myös oppinut, että erilaiset temperamenttipiirteet samassa ryhmässä voivat aiheuttaa yhteen törmäystä ja vaikeitakin ryhmäkonflikteja. On kuitenkin tärkeää, että konflikteja puretaan ja ainakin yritetään ymmärtää toisen käyttäytymistapaa ja mielipiteitä, vaikka ne ensin tuntuisivat olevan hyvin kaukana omasta itsestään.

Nyt ollessani valmistumiseni kynnyksellä, olen hakenut työharjoittelujeni kautta paikkaa teatteritaiteen kentällä. Myös koulussa suoritettavissa työharjoitteluissa minua alkoivat kiinnostaa yhteisöt, joita teatteri ei aina välttämättä niin helposti tavoita. Tein työharjoitteluni yhteistyössä Espoon kaupungin kirjastoauto-osaston kanssa. Koen, että juuri kirjastoauto on hyvä esimerkki konkreettisesta välineestä, joka tuo kulttuuria niiden ihmisten luokse, jotka eivät välttämättä itse pääse kirjastoon.

Nyt valmistuvana opiskelijana ja kaksi työharjoittelua tehneenä tuntuu, että rohkeutta ryhmän kohtaamiseen yksin on löytynyt. On tärkeää haastaa itseään ja mennä rohkeasti käytännön tilanteisiin, sillä vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa opettaa teoriaa paremmin. Työharjoittelujeni kautta suurin oppini on ollut, että vaikka tekeekin suunnitelmia ryhmän tai projektin varalle yksin, ei kuitenkaan organisaation kanssa tehtävässä yhteistyössä tarvitse jäädä yksin.

Minun ei tarvitse ajatella projekteja tehdessäni, että tästä täytyisi selvitä yksin. Vaikka olenkin valmistumassa oman alan ammattilaiseksi, voin silti pyytää apua yhteistyöorganisaatiossa työskentelevältä henkilöltä. Lisäksi on tärkeää muistaa yhteistyö ja keskustelu muiden teatteri-ilmaisun ohjaajien kanssa kentällä tapahtuvista asioista. Ohjaajan työn keskeisenä kysymyksenä harjoitusprosessieni aikana oli usein: ”Minä en tiedä, mutta minun pitäisi tietää.” Ohjaajan ikään kuin pitäisi tietää asioita, mutta minusta tuntuu, etten aina tiedä. On tärkeää muistaa, että aina ei tarvitse tietää kaikkea. Aina on mahdollisuus dialogiin ja yhteiseen etsimiseen ja löytämiseen ryhmän kanssa.

Minusta tuntuu, että paikkani soveltavan taiteen kentällä alkaa hahmottua lasten, nuorten ja seniorien työpajojen ja esitysten tekijänä. Minua kiinnostaisi työskennellä yhteistyössä päiväkotien, iltapäiväkerhojen, nuorisotalojen ja senioritalojen kanssa. Olen enemmän kiinnostunut vähemmistöryhmien kanssa työpajojen tekemisestä pienryhmissä kuin esimerkiksi esiintymisestä suurten yleisömassojen edessä. Olisi mukavaa työskennellä kirjastossa tai kirjastoauto-osastolla. Joskus kulttuuri voi löytyä kodin läheltä tai tulla oman lähiyhteisön luokse.

Työharjoittelukokemukseni kautta huomaan, että huolimatta hitaasta temperamentistani ja jännittäjäluonteestani suunnittelemani projektit onnistuivat hyvin ja sain niistä myös hyvää palautetta. Haastetta työharjoitteluissani toivat minun hitauteni ja jännittämisestäni johtuva lamaantumiseni työskentelyssäni. Joskus oli myös vaikeaa ymmärtää nopearytmisen esiintyjän tahtia. Tärkeää oli kuitenkin huomata, että tulimme hyvin toimeen erilaisuuksiltamme huolimatta. Me löysimme yhteisen tavan työskennellä, ja harjoituksissa oli paljon naurua ja hassuttelua. Opin työskentelemään oman jännittämiseni kanssa ja tunteistani huolimatta menemään työssäni eteenpäin. Työryhmäläiset olivat myös minua kohtaan kannustavia ja ymmärtäväisiä, vaikka saivatkin työskennellä omaa ohjaustyyliään vielä hakevan opiskelijan kanssa.

Loppupäätelmäni tässä opinnäytetyössäni on se, että teatterityössä myös ohjaajan työssä hidas temperamentti ja jännittäminen eivät ole asioita, mitkä olisivat esteenä teatteri-ilmaisun ohjaajana toimimiselle. Päinvastoin koen, että näitä ominaisuuksia tiedostaen voi paremmin ymmärtää samanlaisia ominaisuuksia omaavia ihmisiä ja parhaassa tapauksessa löytää upeita persoonia ja työskentelytovereita. Erilaisten temperamenttien kanssa työskentely vaatii suvaitsevaisuutta ja kärsivällisyyttä. Luova prosessi voi kuitenkin palkita eri temperamenttien kohtaamiset parhaalla ja ennakkoluulo-rajvoja ylittävällä tavalla.

6 Lähteet

Björn, Melina. 2013. ote työharjoittelusopimuksesta. Helsinki

(Huttunen Matti., www.terveyskirjasto.fi .2015)

Keltikangas-Järvinen, Liisa. 2004 Temperamentti–ihmisen yksilöllisyys. Helsinki: WSOY

Sarkola, Sirkka 1969. Kirjastoautotoiminta Suomessa. Helsinki: Suomen kirjastoseura